

АКСІОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ *КОХАННЯ* У ФОЛЬКЛОРНО-МАГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ФРАНЦУЗЬКИХ ЛЮБОВНИХ ЗАМОВЛЯНЬ

Кіресько Катерина Володимирівна,

канд. філол. наук, ст. викл.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Розглянуто французькі любовні замовляння під кутом зору когнітивної лінгвістики з метою дослідження репрезентації в них концепту *КОХАННЯ*. Увагу зосереджено на аналізі аксіологічних ознак концепту *КОХАННЯ* у французькій фольклорно-магічній картині світу, встановлено їх кількість та відсоткову вагомість у структурі дослідженого концепту. Виокремлено такі особливості фольклорно-магічної картини світу, як формальність фольклорної лексики, широка парадигматичність і узагальненість семантики фольклорного слова, семіотичність слова у фольклорі, персоніфікація, суміжність, аналогія.

Ключові слова: загальне мовознавство, когнітивна лінгвістика, концептуальний аналіз, концепт, картина світу, фольклор, магія, замовляння.

Антропоцентричний та функціональний принципи сучасної лінгвістики передбачають погляд на мовні факти з позиції носія мови, що зумовлює зосередження уваги на структурі мовлення (мовленнєвого акту) і способах спілкування, дослідженні мови у зв'язку з виконуваною нею соціальною функцією. Загальне посилення інтересу до магії як культурного феномена, до магічної практики різних народів, зокрема й до магії вербальної, вимагає осмислення специфіки функціонування мови в цій сфері народного життя. У зв'язку з цим актуальним є аналіз замовлянь як текстів, що функціонують у сакральній сфері буття народу, виявляють різні аспекти реалізації магічної функції мови, репрезентують своєрідну картину світу, оскільки вони є продуктом особливої світоглядної системи. На сьогоднішній день дослідження замовлянь реалізовано в кількох напрямках: реконструкції первинного ритуально-міфологічного змісту замовлянь (Л. Е. Гарнер, Ф. Грендон, Дж. Греттен, Е. Доббі, О. М. Єлеонська, Ч. Зінгер, М. Кемерон, О. Кокейн, Б. К. Малиновський, В. Мансікка, Г. Стормз, В. М. Топоров, Л. Уестон, А. Фолі, О. О. Черепанова та ін.); їхньої семантики та синтактики (А. Беттс, С. Гауер, Ф. Голтон, А. Дукерт, М. Нельсон, Е. В. Померанцева, С. М. Толстая, Г. Чікерінг, О. В. Юдін); зв'язку з медичною практикою (А. ван Аредалл, М. Кемерон, О. Кокейн, М. Лівінгстоун, І. Ю. Черепанова) [Кіресько 2013, 1]. **Актуальність** статті зумовлено відсутністю праць, у яких французькі любовні замовляння було б проаналізовано під кутом зору когнітивної лінгвістики з метою дослідження репрезентації в них концепту *КОХАННЯ*. Пропонована розвідка є частиною комплексного лінгвістичного дослідження і має на меті виявити аксіологічні ознаки концепту *КОХАННЯ* у французькій фольклорно-магічній картині світу. **Об'єктом** вивчення є тексти любовних замовлянь французької вербальної магічної традиції. **Предмет дослідження** – вербалізація аксіологічних ознак концепту *КОХАННЯ* у французькій фольклорно-магічній картині світу. **Матеріалом** дослідження слугують збірники французьких замовлянь, упорядковані Ph. Saint-Martin (2001), P. Guérin (2002), D. Phild (2003), A. Travoff (2005), L. Pavesi (2007), M.-Ch. Delmas (2009). Усього проаналізовано 129 текстів французьких любовних замовлянь.

Замовляння функціонують у сфері сакрального буття народу та репрезентують своєрідну світоглядну систему, особливу фольклорно-магічну картину світу, що є продуктом найдавнішого магічного світогляду, для якого характерна віра у всеосяжний зв'язок усього суцього, у безперервність буття, емоційно-образне сприйняття світу, одухотворення природи. На мовленнєвому рівні зазначені світоглядні особливості знаходять відображення в персоніфікації, суміжності, аналогії. Своєрідне сприйняття часу-простору (все існує завжди, ніколи й нікуди безслідно не зникає, а лише переміщується в просторі) зумовлює особливу семантику граматичних форм часу, особливе смислове й функціональне навантаження локативів, синтаксичних спонукальних та інфінітивних конструкцій. Відносини, що виникли між системою традиційних культурних смислів, яка утворює фольклорно-магічну картину світу, та мовними засобами, що її репрезентують, багато у чому відмінні від аналогічних у нефольклорній сфері. При цьому специфічними явищами фольклорно-магічної картини світу є формальність фольклорної лексики, широка парадигматичність і, як наслідок, узагальненість семантики фольклорного слова, а також семіотичність слова у фольклорі. У вербальній реалізації фольклорно-магічної картини світу знаходять відображення стереотипи традиційної народної культури. Загальна міфологічна орієнтація національної концептуальної картини світу детермінована набором функцій міфу як динамічної концептуальної системи, спрямованої насамперед на пояснення світового порядку та визначення місця індивіда в ньому, а також особливостями міфопоетичної логіки, котра оперує ментальними образами, що постають унаслідок взаємодії глибинних архетипів свідомості та колективного несвідомого [Кіреєнко 2013, 5–6].

Аналіз текстів французьких любовних замовлянь дав змогу виявити 72 семантико-когнітивні ознаки концепту *КОХАННЯ* у складі дев'ятох семантичних блоків [Кіреєнко 2013, 11]. Аксиологічний блок об'єднує 24 ознаки дослідженого концепту і складає 19,78 % його структури. Отже, нами було виокремлено такі аксиологічні ознаки концепту *КОХАННЯ* фольклорно-магічної картини світу французьких любовних замовлянь:

1. Щирість (1,08 %):

Amoureux(se), sois véritable, c'est tout ce que je demande [Guérin 2002, 103] (Коханий, будь щирим, це все, про що я прошу); *Pendant que cette bougie brûle, un véritable amoureux il devient* [Guérin 2002, 81 – 82] (Він стає щиро закоханим).

2. Взаємність (3,23 %):

Tu reviennes à moi, plein(e) d'amour pour moi, comme j'ai de l'amour pour toi [Saint-Martin 2001, 48] (Ти повернешся до мене, сповнений кохання до мене, як я сповнена кохання до тебе); *Je veux que tu trouves celui (celle) qui doit m'aimer et que je veux aimer* [Saint-Martin 2001, 33] (Я хочу, щоб ти знайшов того [ту], хто має мене кохати й кого я хочу кохати); *[Dites son nom], aime-moi autant que je t'aime* [Guérin 2002, 183] ([Ім'я], кохай мене так, як я тебе кохаю); *Moi, [votre nom], j'envoie et reçois de l'amour [nom]* [Travoff 2005, 27, 61] (Я, [ім'я], надсилаю й отримую кохання [ім'я]); *Michaël, Gabriel, Raphaël, faites que [nom] conçoive pour moi un amour égal au mien* [Delmas 2009, 82] (Михаїл, Гавриїл, Рафаїл, зробіть так, щоб [ім'я] зачав кохання до мене, рівне моєму кохання); *De la même façon que je te regarde, de la*

même façon tu dois me regarder [Travoff 2005, 78] (Як я дивлюсь на тебе, так і ти повинен дивитися на мене); *Je l'aime, je le veux, il doit éprouver le même désir pour moi* [Guérin 2002, 161] (Я його кохаю, я його хочу, він повинен відчувати те саме бажання до мене); *Elle trouve la flamme de mon désir et est consumée par elle* [Phild 2003, 80] (Вона всюди зустрічає полум'я мого бажання й палає ним).

3. Щастя (2,51 %):

À présent, soyons heureux [Saint-Martin 2001, 41, 44] (Тепер будьмо щасливі); *Qu'elle soit absolument convaincue que personne d'autre que moi ne pourrait le rendre heureuse* [Saint-Martin 2001, 25] (Щоб вона була цілком переконана, що ніхто, крім мене, не може зробити її щасливою); *Grand Vassago, travaille pour mon bonheur et pour le bonheur de [son nom]* [Pavesi 2007, 135] (Великий Вассаго, працюю задля мого щастя та щастя [ім'я]); *Que vienne à moi l'âme soeur m'apportant enfin le bonheur* [Travoff 2005, 45] (Щоби прийшла до мене споріднена душа, принісши мені нарешті щастя); *À l'amour et à jamais par ces pétales ainsi déposées leur bonheur pourra éclater* [Travoff 2005, 71] (На вічне кохання цими пелюстками їхнє щастя вибухне); *Que le bonheur fasse place au malheur* [Travoff 2005, 101] (Нехай щастя поступиться місцем нещастю).

4. Радісне кохання та успіх (0,35 %):

L'amour joyeux et la fortune, viendront vers nous deux [Saint-Martin 2001, 40] (Радісне кохання та успіх прийдуть до нас).

5. Відсутність критики, підозри, розчарування, нерозуміння (0,35 %):

Qu'entre mon partenaire et moi disparaisse toute critique, tout soupçon, tout désamour, tout malentendu [Saint-Martin 2001, 39] (Щоби між мною та моїм партнером зникли будь-які критика, підозра, розчарування, нерозуміння).

6. Гармонійне поєднання енергій (0,35 %):

Nos deux énergies se mélangent harmonieusement [Phild 2003, 43] (Наші дві енергії змішуються гармонійно).

7. Приверненість душі (0,35 %):

Que l'âme de cette femme se tourne vers moi [Guérin 2002, 81] (Щоб душа цієї жінки привернулася до мене).

8. Спорідненість душ (0,71 %):

Que mon âme jumelle, l'Homme de ma vie, vienne à moi [Saint-Martin 2001, 52] (Щоб моя рідна душа, моя половинка, чоловік мого життя прийшов до мене); *Que vienne à moi l'âme soeur* [Travoff 2005, 45] (Щоби прийшла до мене споріднена душа).

9. Чисте кохання (0,71 %):

Que l'image lumineuse de mon désir et la douce image de ma bien-aimée soient unies à jamais dans un amour pur [Saint-Martin 2001, 28] (Хай з'єднаються назавжди світлий образ мого бажання та солодкий образ моєї коханої в чистому коханні); *Qui viendra à moi pour m'aimer avec pureté* [Saint-Martin 2001, 27] (Яка прийде до мене, щоби кохати мене з чистотою).

10. М'яке й солодке кохання (0,35 %):

Sallos, Roi Fort, fais qu'il [qu'elle] m'aime avec un amour doux comme ton miel [Saint-Martin 2001, 18] (Саллосе, Сильний Короле, хай він [вона] мене любить коханням м'яким і солодким, як твій мед).

11. Запашне кохання (0,35 %):

Sallos, Roi Fort, fais qu'il (qu'elle) m'aime avec un amour parfumé comme ta cannelle [Saint-Martin 2001, 19] (Саллосе, Сильний Короле, хай він [вона] мене любить коханням запашним, як твоя кориця).

12. Любострастя (0,35 %):

Je me nourrirai de son corps dans la volupté [Phild 2003, 102] (Я буду себе живити його тілом у задоволенні).

13. Повнота, наповненість коханням (1,43 %):

Tu reviennes à moi, plein(e) d'amour pour moi, comme j'ai de l'amour pour toi [Saint-Martin 2001, 48] (Ти повернешся до мене, сповнений кохання до мене, як я сповнена кохання до тебе); *Afin que [dites le nom de la personne à qui vous voulez être lié(e)] soit empli d'amour pour moi* [Guérin 2002, 134] (Щоб [ім'я] був сповнений коханням до мене); *Que la force d'amour que j'éprouve pour [nommez la personne] remplisse tout son être, jour après jour, nuit après nuit* [Guérin 2002, 149] (Щоб сила кохання, яку я відчуваю до [ім'я], наповнювала всю її сутність, день за днем, ніч за ніччю); *Grand Vassago, qui peut remplir d'amour l'âme des hommes, travaille pour mon bonheur et pour le bonheur de [son nom]* [Pavesi 2007, 135] (Великий Вассаго, який може наповнювати коханням душі людей, працею задля його щастя та щастя [ім'я]).

14. Наповненість об'єктом кохання (1,07 %):

Afin qu'il soit empli de moi [Guérin 2002, 117] (Щоб він був наповнений мною); *Afin que celle-ci emplisse son coeur et son corps de moi, jour après jour, un peu plus chaque jour* [Guérin 2002, 133] (Щоб він наповнював своє серце та своє тіло мною, день за днем, все більше з кожним днем); *Qu'il [elle] se remplisse de moi* [Guérin 2002, 143] (Щоб вона наповнилася мною).

15. Об'єднання (1,07 %):

Je t'unis à moi [Phild 2003, 87] (Я тебе з'єдную з собою); *Nous sommes deux parties de la même source originelle* [Phild 2003, 151] (Ми є дві частини одного джерела); *Créature de papier, tu représentes [nom], à laquelle je m'unis par ma chair et l'esprit* [Phild 2003, 151] (Створіння з паперу, ти втілюєш [ім'я], з якою я з'єднуюся тілом і духом).

16. Об'єднання на божественному плані (1,07 %):

Afin que vous entriez en communion pour nous réunir moi-même [citez votre prénom et votre nom] et celui [ou celle] que j'aime [citez son prénom et son nom] sur le plan divin [Guérin 2002, 93] (Щоб ви нас об'єднали, мене [ім'я та прізвище] та того, кого я кохаю [ім'я та прізвище коханої людини] на божественному плані); *Que mon ange gardien [nommez-le] s'unisse à son ange gardien [nommez-le] et que cette union se réalise dans les cieux tout comme notre union se réalisera sur cette terre* [Guérin 2002, 149] (Щоб мій ангел-охоронець [ім'я] об'єднався з її ангелом-охоронцем [ім'я], і щоб цей союз реалізувався на небесах, як і наш союз реалізується на землі); *Que les déesses et les dieux prennent ce visage. Que la lune prenne ton image* [Travoff 2005, 45] (Щоби богині й боги отримали та прийняли цей образ. Щоб місяць отримав і прийняв мій образ).

17. Об'єднання внутрішніх Я (0,35 %):

Que mon moi intérieur s'unisse au sien [Guérin 2002, 149] (Щоб моє внутрішнє Я об'єдналося з її внутрішнім Я).

18. Об'єднання сердець (0,71 %):

Unissez nos coeurs de façon ferme et définitive dans un grand et inépuisable amour [Saint-Martin 2001, 32] (З'єднайте наші серця міцно й остаточно в одне велике та невичерпне кохання); *Réunissez ces deux coeurs et faites qu'il ne soit qu'un* [Phild 2003, 151] (З'єднайте знову ці два серця в одне).

19. Об'єднання вузами пролітої крові (0,35 %):

Que tu sois uni à moi par le lien du sang versé [Travoff 2005, 100] (Щоб ти був об'єднаний зі мною вузами пролітої крові).

20. Струм кохання передається від ОЗ до СЗ (0,35 %):

Qu'un courant d'amour passe d'elle à moi par l'intermédiaire de cette aiguille [Phild 2003, 21] (Нехай струм кохання передається від неї до мене через цю голку).

21. Циркуляція енергії кохання між серцями СЗ і ОЗ (0,35 %):

Entre nos deux coeurs les énergies d'amour circulent librement et harmonieusement dans les deux sens [Phild 2003, 33] (Між нашими двома серцями енергія кохання циркулює вільно й гармонійно в обох напрямках).

22. Енергія кохання СЗ передається в серце, тіло й душу ОЗ та розсіюється в ній (0,35 %):

Mon énergie d'amour se transmet dans le coeur, le corps et l'âme de [nom]. Elle se diffuse en elle jusqu'à provoquer son retour [Phild 2003, 141] (Моя енергія кохання передається в серце, тіло й душу [ім'я]. Вона розсіюється в ній, щоб викликати її повернення).

23. Серце береже кохання (0,35 %):

Coeur, garde-moi ton amour [Delmas 2009, 84] (Серце, бережи твоє кохання до мене).

24. ОЗ відкривається коханням СЗ (1,43 %):

Qu'elle ouvre celui qui lira la lettre écrite par son canal à l'amour que je lui porte [Phild 2003, 37] (Щоб вони відкрили того, хто прочитає цей лист, кохання, яке я несу); *Que [nom] s'ouvre à mon amour* [Phild 2003, 21] (Нехай [ім'я] відкриється моєму кохання); *Que je puisse ouvrir le coeur de [nom] à mon amour* [Phild 2003, 41] (Щоб я міг відкрити серце [ім'я] моєму кохання); *Forces de vie, forces de lumière, forces d'amour à l'oeuvre dans l'Univers, que votre énergie ouvre [nom] à la force de mon amour* [Phild 2003, 57] (Сили життя, сили світла, сили кохання на службі Всесвіту, щоб ваша енергія відкрила [ім'я] силі мого кохання).

Отже, аналіз текстів французьких любовних замовлянь дав змогу виявити 24 семантико-когнітивні ознаки концепту *КОХАННЯ* у складі аксіологічного блоку, який складає 19,78 % структури дослідженого концепту, а саме щирість, взаємність, щастя, радість, успіх, відсутність критики, підозри, розчарування чи нерозуміння, гармонійне поєднання енергій, спорідненість душ та ін. Плідним для подальших студій у цьому напрямку ми вважаємо дослідження репрезентації концепту *КОХАННЯ* у любовних замовляннях інших етнолінгвокультур.

Киреенко Е. В., канд. филол. наук, ст. препод.

Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко

Аксиологические признаки концепта ЛЮБОВЬ в фольклорно-магической картине мира французских любовных заговоров

Рассмотрены французские любовные заговоры с точки зрения когнитивной лингвистики с целью исследования репрезентации в них концепта ЛЮБОВЬ. Внимание акцентируется на анализе аксиологических признаков концепта ЛЮБОВЬ во французской фольклорно-магической картине мира, их количестве и процентной весомости в структуре исследуемого концепта. Выделены такие особенности фольклорно-магической картины мира, как формальность фольклорной лексики, широкая парадигматичность и обобщенность семантики фольклорного слова, семиотичность слова в фольклоре, персонификация, смежность, аналогия.

Ключевые слова: когнитивная лингвистика, концептуальный анализ, концепт, картина мира, фольклор, магия, заговоры.

Kireienko K. V., Ph. D., Lecturer

Luhansk Taras Shevchenko National University

Axiological Features of Concept LOVE in the Folklore-Magic World Model of French Love Spells

The present article addresses French love spells from the point of view of cognitive linguistics with the purpose of analysis of representation of the concept LOVE in them. The analysis of axiological features of the concept LOVE in French folklore-magic world image is emphasized, as well as the quantity of such features and their percentage ponderability in the structure of the analyzed concept. Such features of the folklore-magic world image as formality of folklore vocabulary, broad paradigmatic nature and generalization of semantics of folklore word, semiotic nature of the folklore word, personification, contiguity, analogy are singled out.

Key words: cognitive linguistics, conceptual analysis, concept, world image, folklore, magic, spells.

Література:

1. Киреенко, К. В. Когнітивні та прагматичні характеристики жанру любовних заговорянь у різно-системних мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 "Загальне мовознавство" / К. В. Киреенко. – Донецьк, 2013. – 20 с.
2. Delmas, M.-Ch. Petits et Grands Secrets de Magie Amoureuse / Marie-Charlotte Delmas. – Paris : Éditions Fetjaine, 2009. – 144 p.
3. Guérin, P. La Magie Amoureuse / Patrick Guérin. – Paris : Éditions Grancher, 2002. – 197 p.
4. Pavesi, L. Rituels de Magie Blanche / L. Pavesi. – Paris : Éditions de Vecchi S. A., 2007. – 144 p.
5. Phild, D. Magie d'Amour / David Phild. – Paris : Éditions Trajectoire, 2003. – 160 p.
6. Saint-Martin, Ph. Les Clefs de la Magie Pratique / Philippe Saint-Martin. – Paris : Éditions Bussière, 2001. – 173 p.
7. Travoff, A. Guide Pratique de la Magie d'Amour / Alexandre Travoff. – Paris : Éditions Cristal, 2005. – 158 p.

Стаття надійшла до редакції 09.02.14